

Körkép

Az utca színpad.

Örökösen tart itt a folytatólagos előadás. Mihelyt az ember kilép, már lát-hall valamit. Mohón figyel egy különös zajra, tágra nyílt szemmel bámul egy sohase látott arcot vagy alakot, egy furcsa mozdulatot, egy épülő házat, egy rohanó gépkocsit, egy kigyulladó kirakatot. Nincs az a hely, ahol valami kedves vagy szép dolog ne örvendeztetné. Egy darabka tükörfényes aszfalt, egy ringó járású fiatal lány, egy tündéri gyermek, egy kis kert, egy fényes csillár egy ablak mögött, vagy akár a furcsaság, a szegénység és a nyomor varázsa is. Érteni kell az utcát, élvezni kell tudni az utcát, mint egy könyvet vagy színdarabot.

A napokban jártunk a Csúf utcában. Minden csúnya volt ebben az utcában. Csúnyák voltak a házak – se régiek, se újak –, csúnya volt a kövezet – kopott és múlt nélkül való –, csúnyák voltak a boltok s kirakatok, a kapuk és a kilincsek, a háztetők és a kémények, a férfiak és a nők. Még a gyermekek is csúnyák voltak ebben az utcában. Nyiszlettek voltak és közönyösek. Hosszú utca volt, de amíg végimentünk rajta, nem láttunk egy szép bokát, egy kedves mosolyt, egy játékos mozdulatot, egy vidám színt. De egy érdekesen komor színt se láttunk benne. Még a kutyák is csúfak voltak ebben az utcában. Hasonlítottak a patkányokhoz.

Örültünk, amikor végre künn voltunk ebből az utcából. Elhatároztuk, hogy többet sohase járunk erre, s ha utunk történetesen mégis erre vinne, csukott szemmel fogunk végighaladni ezen az utcán.

•

Velence. Kék ég. Barna vitorlás halászcsonak.

A rozoga bárka, a görögös-barna, toldozott-foldozott vitorla ég és víz között, a villogó szemű, napégette halászegény izgatja a művész képzeletét. Az időtlen időt érzi, a boldog, gép és motor nélküli múltat, s a feszülő, lebegő ócska vászon a szabadságot libegteti meg a lelke előtt.

Fölkéredzkedik a halászbárkára, néhány lírát nyom az ember markába, s egész napját künn tölti a csendes vízben.

Estére hazamennek.

Másnap ismét fizet néhány lírát, s röpi a bárkán boldogan, vissza, századok messzeségébe, távol minden polgárosultságtól, minden műveltségtől.

Így tart ez egy darabig. Ötödik napon, amikor a művész a halász kezébe adja a szokásos „viteldíjat”, az izmos olasz nem teszi zsebre a pénzt. Forgatja, nézi, labdázik vele. Egyszerre ezt mondja:

– Volna egy jó üzletem az úr számára.

A művész csodálkozik.

– Nézze, signore – folytatja a halász – már napok óta fizet azért, hogy kivigyem a vízre. Ha vesz nekem egy motorcsónakot, mindig kijöhet velem ingyen, amikor csak akar. Egy barátomnak van éppen egy eladó. Olcsón megvehetné. Ilyen finom úrnak nem való ilyen ócska bárkán járni, mint ez.

Hiába magyarázta neki a művész, hogy ő éppen ezen az ócska bárkán akar járni, s hogy azt is el akarja felejteni, hogy motorcsónak van a világon, az olasz nem tágtott. Egész nap a motorcsónak előnyeit magasztalta előtte.

Másnap a művész nem ment a bárkára.

Harmadnap a halász a szállójában kereste fel, hogy rábeszélje a motorcsónakra.

Negyednap ismét órák hosszat magyarázta neki, milyen jó üzletet csinálna.

Ötödnap a művész csomagolt, sietve elutazott Velencéből.

1935. november 26., kedd, 6. old.

Pesti utca

Falusi ember kis szekérral jött be a környékről. Burgonyát árul, s a zsákjai közt tiltott tejtermékeket is rejteget. Gépkocsik robognak körülötte, búgatnak, tükölnek, s ott áll búsán, bús lova mellett a körúton. Hallgatja a zajt, nézi a száguldozást. Roppant kicsinek, jelentéktelennek érezheti magát, s nagyon haragudhat, mert egyszerre fölkapja ostorát az ülésről, és pattintgatni kezd vele. Eleinte csak kicsiket, majd egyre erősebbeket csattintgat. Szinte legénykedik már, hogy megmutassa ennek a nagy-